

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**Саопштење за објаву Годишњег извештаја о стабилности
финансијског система у 2019. години**

Објављен Годишњи извештај о стабилности финансијског система у 2019.

У Годишњем извештају о стабилности финансијског система дат је преглед кретања у финансијском сектору, описани су кретања и кључни ризици из домаћег и међународног окружења, као и регулаторне мере које се предузимају ради њиховог ублажавања и спречавања њиховог настанка. Представљена су кретања у банкарском и небанкарском сектору, као и кретања с различитих сегмената финансијског тржишта. Поред тога, у Извештају се посебно, у оквиру осврта, обрађују најактуелније теме на светском и домаћем нивоу из домена финансијске стабилности и макропруденцијалне политике.

У претходној години, глобални привредни раст забележио је најспорији раст од светске економске кризе 2007/2008. услед слабије производне и трговинске активности, као и услед трговинских тензија између САД и остатка света. Раст је успорен и код развијених земаља и код земаља у успону. Раст у зони евра, с којом Република Србија има најзначајније финансијске и трговинске везе, успорен је у 2019. и износио је 1,2% (1,9% у 2018). Крајем 2019. појавиле су се назнаке да су највеће светске економије започеле свој привредни опоравак, који је прекинут због изненадне и неочекиване пандемије вируса корона. Према проценама међународних институција, ширење вируса корона увело је светску привреду у рецесију и знатно погоршало изгледе за њен раст, док се опоравак не очекује пре 2022. године.

✓ Остварена и очувана макроекономска стабилност

Упркос изазовима из међународног окружења, бруто домаћи производ Србије је у 2019. години порастао за 4,2% и у највећој мери био је вођен снажним растом фиксних инвестиција, пре свега у саобраћајну и енергетску инфраструктуру, као и инвестиција у машине и опрему. Остварена и очувана макроекономска стабилност утицала је на даљи раст поверења инвеститора и њихову већу спремност за дугорочна улагања у Србију, о чему сведоче рекордан прилив страних директних инвестиција, пад премије ризика државе на историјски минимум и раст кредитног рејтинга на корак од инвестиционог. Екстерна позиција земље је ојачана, а пет година заредом дефицит текућег рачуна платног биланса у потпуности је покривен приливима страних директних инвестиција, које су у 2019. износиле 3,6 милијарди евра, што је за 13,5% више него у 2018. години.

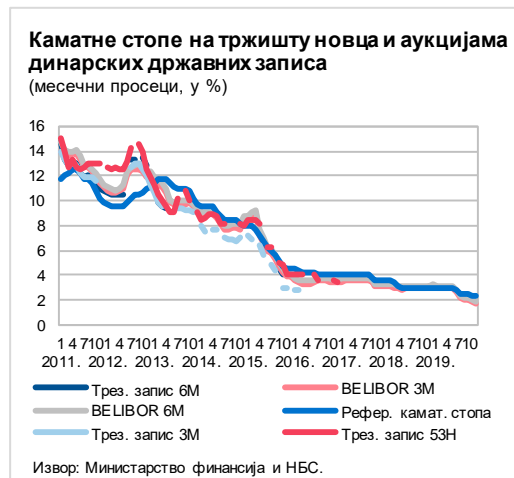
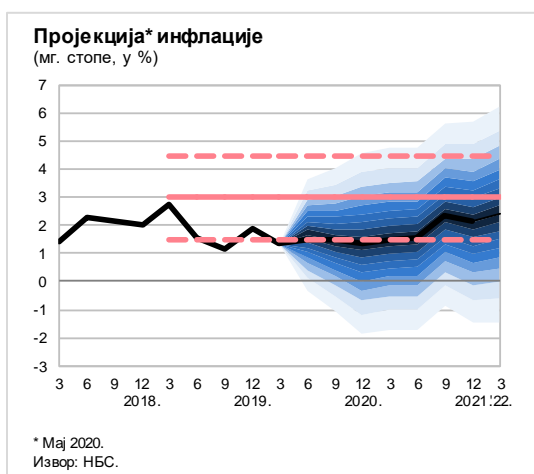

Постигнута ценовна и финансијска стабилност, те уређене јавне финансије потврђени су поправљањем изгледа за повећање кредитног рејтинга Србије са „стабилних” на „позитивне” од стране рејтинг агенције *Moody's*, као и повећањем кредитног рејтинга са *BB* на *BB+* од стране агенција *Fitch* и *Standard & Poor's*.

Народна банка Србије је доследним спровођењем монетарне политике и пуном координацијом с фискалном политиком знатно допринела постизању добрих економских резултата, што јача основе за будући одрживи раст. Управо су се ти резултати одразили на знатан пад премије ризика на дуг у доларима, која је, мерена индексом *EMBI*, у другој половини децембра 2019. смањена на свој историјски минимум од 5 базних поена. На крају 2019. премија ризика на дуг у доларима износила је 19 базних поена и била је међу најнижима у региону. Тиме је Република Србија, чувајући стабилност и трансформишући своју економију, први пут дошла на корак од добијања инвестиционог рејтинга, карактеристичног за економије које одликује висока сигурност улагања.

✓ *Инфлација је, седму годину заредом, одржавана на ниском и стабилном нивоу*

Седму годину заредом, инфлација је остала ниска и стабилна и у децембру 2019. износила је 1,9% на међугодишњем нивоу. Ниске инфлаторне притиске очекујемо и у наредном периоду, на шта указују и краткорочна инфлациона очекивања, која су наставила да се крећу унутар граница циља Народне банке Србије ($3 \pm 1,5\%$). У условима ниских инфлаторних притисака, али и присутних ризика из међународног окружења, Народна банка Србије је наставила да води опрезну монетарну политику, те је током 2019. године референтну каматну стопу снижила три пута, у јулу, августу и новембру, за по 0,25 процентних поена, на 2,25%, што је тада био њен најнижи ниво у режиму циљања инфлације. На тај начин Народна банка Србије је додатно подржала кредитни и привредни раст и директно допринела повољнијим условима финансирања и већем расположивом доходу грађана и привреде. Кредитна активност је током 2019. наставила да расте као резултат фактора и на страни понуде и на страни тражње, што значи да није била прекомерна и ризична по стабилност финансијског система.

✓ *У 2019. вођена је одговорна фискална политика, уз пуну координацију с монетарном политиком*

Одбор извршних директора Међународног монетарног фонда донео је током 2019. одлуку о успешној реализацији друге и треће ревизије разматрања економског програма Србије – Инструмент за координацију политике, који је саветодавног карактера и не предвиђа коришћење финансијских средстава. Учешће дуга централне државе у бруто домаћем производу на крају 2019. износило је 52,0%, што је за 1,7 процентних поена ниже него на крају 2018. Учешће дуга опште државе износило је у истом периоду 52,9%

бруто домаћег производа. Поред смањења његовог учешћа у бруто домаћем производу, у 2019. знатно је побољшана и валутна структура јавног дуга, будући да је учешће јавног дуга у америчким доларима мање за чак 6,4 процентна поена него 2018. и да је учешће динарског дела јавног дуга повећано за 1,7 процентних поена.

У јуну 2019, Управа за јавни дуг успешно је емитовала прву државну обвезницу деноминовану у еврима на међународном тржишту капитала, у укупном износу од 1,0 милијарди евра, која доспева 2029. године, док је у новембру извршила реотварање те емисије у износу од 550 милиона евра. Средства прикупљена у тим емисијама употребљена су за превремену отплату дела скупљих доларских еврообвезница емитованих 2011. и 2013. године. Као још једна потврда успешности остварених резултата у погледу развоја домаће економије и наставка даљег развоја финансијског тржишта јесте чињеница да је *J.P. Morgan* крајем јануара 2020. званично објавио да с позитивним изгледима разматра укључивање динарских обвезница Републике Србије у реномирани индекс обвезница – *J.P. Morgan GBI-EM index*.

✓ *Наставак профитабилног пословања привредних субјеката, као и позитивних тенденција у сектору становништва*

Најбољи одговор носилаца економске политике на растућу неизвесност из међународног окружења јесте јачање домаће привреде. Током 2019. године привредни субјекти наставили су с профитабилним пословањем, захваљујући очувању макроекономске стабилности и спроведеним структурним реформама, уз присуство снажне домаће тражње и подстицајног пословног и инвестиционог амбијента. Домаћи кредити привреди, без ефекта промене курса, повећани су у 2019. за 9,5% међугодишње. Привредни субјекти су у 2019. остварили позитиван нето финансијски резултат у износу од 387 милијарди динара.

Обим новоодобрених кредита становништву у 2019. био је за 13,1% виши него у 2018. као резултат повољних кретања на тржишту рада и пада каматних стопа. Динарска штедња становништва забележила је изузетно динамичан тренд раста током 2019. и на крају године износила је рекордних 79,0 милијарди динара, што је за 18,5 милијарди динара више него на крају претходне године. Током дужег времена, штедња у динарима константно расте, што указује на чињеницу да континуирано јача поверење грађана у домаћу валуту.

✓ *Стабилан и јак банкарски сектор и очувана стабилност финансијског система*

Банкарски сектор Србије, који чини преко 90% aktive финансијског сектора, током 2019. године био је стабилан захваљујући адекватној капитализованости, високој ликвидности и профитабилности. Током целе 2019. године, показатељи и адекватности и ликвидности банкарског сектора били су знатно изнад прописаних минимума. Остварена профитабилност банкарског сектора на крају године резултирала је приносом на активу банкарског сектора у износу од 1,8% и приносом на капитал од 9,8%. Поред тога, резултати макроруденцијалних стрес-тестова, које смо редовно спроводили и у току

микропруденцијалне и макропруденцијалне политике Народне банке Србије, уз позитивна макроекономска кретања, допринеле су смањењу нивоа системског ризика и додатном јачању отпорности и стабилности финансијског система Републике Србије.

✓ *Ефекти пандемије вируса корона (COVID-19) и одговор Народне банке Србије*

У осврту Годишњег извештаја о стабилности финансијског система у 2019. анализиран је утицај пандемије на глобалну финансијску стабилност. Брзо ширење вируса у готово свим земљама света и увођење мера за његово ограничавање проузроковало је изразит раст неизвесности на међународном робном и финансијском тржишту. Епидемија вируса корона није заобишла ни Србију, која је кризу спремно дочекала правовременом реакцијом и применом адекватних мера монетарне и фискалне политике.

Народна банка Србије била је прва институција у земљи и једна од првих централних банака у региону која је на пандемију одговорила доношењем конкретних мера ради обезбеђивања подршке домаћој економији и грађанима. Смањењем референтне каматне стопе подржан је кредитни и привредни раст, а тиме је дата и подршка програму економских мера које је донела Влада Републике Србије.

Могућност да Народна банка Србије реагује поменутиим мерама и да, са своје стране и у пуној координацији с Владом, допринесе умањењу негативних ефеката пандемије створена је у претходном периоду. Србија је ову кризу дочекала у знатно повољнијој позицији, са стопом привредног раста од преко 4,3% просечно у претходне две године, ниском и стабилном инфлацијом седму годину заредом, елиминисаном фискалном неравнотежом и знатно редукованом екстерном неравнотежом, као и девизним резервама земље на највишем нивоу од када се прате.

Упркос кризи изазваној пандемијом вируса корона, рејтинг агенција *Fitch* у марту 2020. задржала је кредитни рејтинг Србије на нивоу *BB+*, уз стабилне изгледе за његово даље повећање. Исту одлуку је у мају, а потом и у јуну 2020, донела агенција *Standard & Poor's*. Обе агенције су истакле повећану отпорност Србије на екстерне шокове захваљујући битно ојачаним девизним резервама и створеном фискалном простору, што је омогућило брзу реакцију носилаца економских политика приликом избијања пандемије.

Народна банка Србије ће и у наредном периоду правовремено реаговати свим расположивим мерама и инструментима како би очувала стабилност финансијског система и тиме олакшала позицију грађана и привреде у овим ванредним околностима.